ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 19. septembra 2006 *

Vo veci C-193/05,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 226 ES, podaná 29. apríla 2005,

Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: D. Maidani a A. Bordes, splnomocnení zástupcovia, s adresou na doručovanie v Luxemburgu,

žalobkyňa,

proti

Luxemburskému veľkovojvodstvu, v zastúpení: S. Schreiner, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci L. Dupong, advokát,

žalovanému,

* Jazyk konania: francúzština.

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans a A. Rosas, sudcovia J.-P. Puissochet, R. Schintgen, K. Lenaerts (spravodajca), E. Juhász, E. Levits, A. Ó Caoimh a L. Bay Larsen,

generálna advokátka: C. Stix-Hackl,
tajomník: K. Sztranc-Sławiczek, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. marca 2006,

po vypočutí návrhov generálnej advokátky na pojednávaní 11. mája 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Vo svojej žalobe Komisia Európskych spoločenstiev navrhuje Súdnemu dvoru, aby určil, že Luxemburské veľkovojvodstvo si tým, že pre advokátov, ktorí svoju profesijnú kvalifikáciu získali v inom členskom štáte a ktorí sa chcú na jeho území usadiť na základe svojho profesijného titulu ich domovskej krajiny, ponechalo v platnosti požiadavky týkajúce sa jazykových znalostí, zákaz výkonu činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti a povinnosť každoročne predkladať osvedčenie o registrácii na príslušnom orgáne domovského členského

štátu, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia (Ú. v. ES L 77, s. 36; Mim. vyd. 06/003, s. 83).

Právny rámec

Smernica 98/5

2 Podľa článku 2 prvého odseku smernice 98/5:

„Každý právnik [advokát — *neoficiálny preklad*] je oprávnený trvale vykonávať na základe profesijného titulu domovskej krajiny v ktoromkoľvek členskom štáte činnosti uvedené v článku 5."

3 Článok 3 smernice 98/5 nazvaný „Registrácia na príslušnom orgáne" stanovuje:

„1. Právnik [Advokát — *neoficiálny preklad*], ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte ako je ten, v ktorom nadobudol svoju profesijnú kvalifikáciu, sa zaregistruje na príslušnom orgáne v danom štáte.

2. Príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte zaregistruje právnika [advokáta — *neoficiálny preklad*] po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na príslušnom orgáne v jeho domovskom členskom štáte. Orgán môže vyžadovať, aby tento doklad nebol starší ako tri mesiace, ak je predložený príslušným orgánom domovského členského štátu. Orgán o registrácii informuje príslušný orgán v domovskom členskom štáte.

...“

4 Článok 5 smernice 98/5 nazvaný „Oblasť činnosti“ stanovuje:

„1. Pokiaľ v odseku 2 a 3 nie je ustanovené inak, právnik [advokát — *neoficiálny preklad*], ktorý vykonáva činnosť na základe profesijného titulu svojej domovskej krajiny, vykonáva tie isté činnosti ako právnik [advokát — *neoficiálny preklad*], ktorý vykonáva činnosť na základe príslušného profesijného titulu, ktorý sa používa v hostiteľskom členskom štáte, okrem iného dáva [právne — *neoficiálny preklad*] rady, ktoré sa týkajú práva jeho domovského členského štátu, práva spoločenstva, medzinárodného práva a práva hostiteľského členského štátu. V každom prípade sa uplatňujú procesné pravidlá platné na vnútroštátnych súdoch.

2. Členské štáty, na ktorých území existuje predpísaná kategória autorizovaných právnikov [advokátov — *neoficiálny preklad*], ktorí pripravujú zmluvy oprávňujúce spravovať majetok zosnulých a zakladať a prevádzať pozemkové práva, ktorých príprava je v iných členských štátoch výhradne rezervovaná pre iné profesie ako pre právnikov [advokátov — *neoficiálny preklad*], môžu z týchto činností vylúčiť právnikov [advokátov — *neoficiálny preklad*], ktorí vykonávajú činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny udeleného v niektorom z týchto členských štátov.

3. Pri vykonávaní činnosti spojenej so zastupovaním alebo obhajobou klienta v konaní pred súdom a pokiaľ právne predpisy hostiteľského členského štátu

vyhradzujú vykonávanie týchto činností právnikom [advokátom — *neoficiálny preklad*], ktorí vykonávajú povolanie na základe profesijného titulu tohto štátu, môže hostiteľský štát žiadať, aby právnici [advokáti — *neoficiálny preklad*], ktorí vykonávajú povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, spolupracovali s právnikom [advokátom — *neoficiálny preklad*], ktorý pôsobí pred daným súdnym orgánom a ktorý bude v prípade potreby zodpovedný tomuto orgánu, prípadne s ‚avoué', ktorý tam pôsobí.

Na účely zabezpečenia plynulej činnosti súdneho systému však môžu členské štáty stanoviť osobitné pravidlá pre prístup na najvyšší súd, ako napríklad využívanie služieb právnikov [advokátov — *neoficiálny preklad*] špecialistov."

5 Článok 7 smernice 98/5 nazvaný „Disciplinárne konanie" v odseku 2 stanovuje:

„Pred začatím disciplinárneho konania proti právnikovi [advokátovi — *neoficiálny preklad*], ktorý vykonáva povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, informuje príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte čo najskôr príslušný orgán v domovskom členskom štáte a poskytne mu všetky dôležité informácie.

Prvý pododsek [sa] uplatní primerane, ak disciplinárne konanie začne príslušný orgán domovského členského štátu, ktorý rovnakým spôsobom informuje príslušný orgán hostiteľského(-ých) členského(-ých) štátu(-ov)."

6 Článok 10 smernice 98/5 nazvaný „Rovnocenné zaobchádzanie ako s právnikom [advokátom — *neoficiálny preklad*] hostiteľského členského štátu" obsahuje tieto ustanovenia:

„1. Právnikovi [Advokátovi — *neoficiálny preklad*], ktorý vykonáva povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, ktorý účinne a pravidelne vykonáva

činnosť v oblasti práva, vrátane práva Európskeho spoločenstva, v hostiteľskom členskom štáte... aspoň tri roky, sa na účely získania profesijného právnického titulu v hostiteľskom členskom štáte udelí výnimka zo splnenia podmienok stanovených v článku 4 ods. 1 písm. b) smernice 89/48/EHS [Rady z 21. decembra 1988 o všeobecnom systéme uznávania diplomov vyššieho vzdelania udelených pri ukončení odborného vzdelávania a prípravy v dĺžke trvania aspoň troch rokov (Ú. v. ES L 19, 1989, s. 16; Mim. vyd. 05/001, s. 337)]. ‚Účinné a pravidelné vykonávanie činnosti' znamená skutočné vykonávanie činnosti bez akéhokoľvek prerušenia, s výnimkou prerušenia, ktoré vyplýva z udalostí každodenného života.

...

3. Právnik [Advokát — *neoficiálny preklad*], ktorý vykonáva povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny, ktorý účinne a pravidelne vykonával profesijnú činnosť aspoň 3 roky, ale v oblasti práva daného členského štátu pôsobí iba kratší čas, môže byť príslušným orgánom daného štátu prijatý do právnického [advokátskeho — *neoficiálny preklad*] stavu v hostiteľskom členskom štáte a môže získať právo vykonávať ho na základe profesijného titulu, ktorý zodpovedá jeho povolaniu v danom členskom štáte bez toho, aby musel splniť podmienky stanovené v článku 4 ods. 1 písm. b) smernice 89/48..., a to za týchto podmienok a v súlade s týmto postupom:

a) Príslušný orgán hostiteľského členského štátu zohľadní účinnú a pravidelnú činnosť vykonávanú počas uvedeného obdobia, všetky vedomosti a odbornú prax v oblasti práva hostiteľského členského štátu a každú účasť na prednáškach alebo seminároch o právnom systéme hostiteľského členského štátu, vrátane predpisov pre výkon povolania [a profesionálnej etiky — *neoficiálny preklad*].

..."

7 Článok 13 smernice 98/5 nazvaný „Spolupráca medzi príslušnými orgánmi domovského a hostiteľského členského štátu a dôvernosť informácií“ v odseku 1 stanovuje:

„S cieľom uľahčiť uplatňovanie tejto smernice a zabrániť tomu, aby sa jej ustanovenia zneužívali s jediným cieľom obísť pravidlá platné v hostiteľskom členskom štáte, príslušný orgán v hostiteľskom členskom štáte a príslušný orgán v domovskom členskom štáte úzko spolupracujú a poskytujú si navzájom pomoc.“

Vnútroštátne právo

8 Výkon advokátskeho povolania a činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti upravujú v Luxembursku zákon z 10. augusta 1991 týkajúci sa advokátskeho povolania (*Mémorial* A 1991, s. 1110, ďalej len „zákon z 10. augusta 1991“) a zákon z 31. mája 1999, ktorým sa upravuje poskytovanie adresy na účely doručovania pre spoločnosti (*Mémorial* A 1999, s. 1681, ďalej len „zákon z 31. mája 1999“).

9 Tieto zákony zmenil zákon z 13. novembra 2002, ktorým sa do luxemburského práva preberá smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia a ktorý upravuje: 1. zmeny a doplnenia zákona z 10. augusta 1991 týkajúceho sa advokátskeho povolania; 2. zmeny a doplnenia zákona z 31. mája 1999, ktorým sa upravuje poskytovanie adresy na účely doručovania pre spoločnosti (*Mémorial* A 2002, s. 3202, ďalej len „zákon z 13. novembra 2002“).

10 Podľa článku 5 zákona z 10. augusta 1991:

„Nik nemôže vykonávať povolanie advokáta, ak nebol zapísaný do registra advokátskej komory zriadenej v Luxemburskom veľkovojvodstve."

11 Článok 6 zákona z 10. augusta 1991 stanovuje:

„1. Do registra sa zapíše ten, kto:

a) predloží príslušné potvrdenie o bezúhonnosti;

b) doloží splnenie podmienok prijatia na stáž.

Vo výnimočnom prípade môže rada advokátskej komory upustiť od niektorých podmienok prijatia na stáž u osôb, ktoré absolvovali svoju profesijnú stáž vo svojom štáte pôvodu a ktoré sa môžu preukázať profesionálnou praxou v trvaní najmenej päť rokov;

c) má luxemburskú štátnu príslušnosť alebo štátnu príslušnosť členského štátu Európskych spoločenstiev. Rada advokátskej komory môže upustiť od tejto podmienky po tom, čo obdrží stanovisko ministra spravodlivosti, na základe dôkazu o reciprocite zo strany krajín, ktoré nie sú členmi Európskeho

spoločenstva, ktorých je uchádzač štátnym príslušníkom. To platí tiež pre uchádzačov s postavením politických utečencov majúcich právo na azyl v Luxemburskom veľkovojvodstve.

2. Pred zapísaním do registra advokátov zložia uchádzači-advokáti v prítomnosti predsedu advokátskej komory alebo jeho zástupcu pred Kasačným súdom sľub v tomto znení: ‚Sľubujem vernosť veľkovojvodovi, že budem dodržiavať ústavu a zákony štátu; že neprestanem rešpektovať súdy; že nebudem poskytovať radu alebo že nebudem obhajovať žiadnu vec, o ktorej sa budem domnievať, že je nespravodlivá podľa môjho vedomia a svedomia.'"

12 Tieto podmienky zápisu zmenil článok 14 zákona z 13. novembra 2002. Okrem iného do článku 6 ods. 1 zákona z 10. augusta 1991 vložil písmeno d) ukladajúce túto podmienku registrácie:

„ovláda jazyk legislatívneho orgánu a jazyky správnych a súdnych orgánov v zmysle zákona z 24. februára 1984 o jazykovom režime."

13 Jazyk legislatívneho orgánu upravuje článok 2 zákona z 24. februára 1984 o jazykovom režime (*Mémorial* A 1984, s. 196) takto:

„Legislatívne akty a predpisy, ktoré ich vykonávajú, sa prijímajú vo francúzštine. Ak legislatívne akty a predpisy sprevádza preklad, autentické je len francúzske znenie.

Ak predpisy, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcom odseku, prijme orgán štátu, územnosprávne celky alebo verejnoprávne subjekty v inom jazyku než vo francúzštine, autentické je len znenie v jazyku použitom týmto orgánom.

Tento článok platí bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia v oblasti medzinárodných dohôd."

14 Jazyky správnych a súdnych orgánov upravuje článok 3 zákona z 24. februára 1984 o jazykovom režime takto:

„Bez toho aby boli dotknuté osobitné ustanovenia týkajúce sa niektorých oblastí, v správnych veciach, sporových alebo nesporových, a v súdnych veciach sa môže používať francúzsky, nemecký alebo luxemburský jazyk."

15 V súlade s článkom 3 ods. 1 zákona z 13. novembra 2002 advokát, ktorý získal svoju kvalifikáciu v inom členskom štáte než v Luxemburskom veľkovojvodstve (ďalej len „európsky advokát"), sa musí na to, aby v ňom mohol vykonávať činnosť na základe profesijného titulu svojej domovskej krajiny, nechať zapísať do registra jednej z luxemburských advokátskych komôr.

16 Podľa článku 3 ods. 2 tohto istého zákona:

„Rada advokátskej komory Luxemburského veľkovojvodstva, ktorej bola predložená žiadosť európskeho advokáta o povolenie výkonu činnosti na základe profesijného

titulu jeho domovskej krajiny, zapíše európskeho advokáta do registra advokátov tejto komory na základe výsledku ústneho pohovoru, ktorý Rade advokátskej komory umožní preveriť, či európsky advokát ovláda aspoň jazyky v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. d) zákona z 10. augusta 1991 a vzhľadom na predložené doklady uvedené v článku 6 ods. 1 písm. a), c) prvej vete a písm. d) zákona z 10. augusta 1991, ako aj osvedčenie o registrácii dotknutého európskeho advokáta na príslušnom orgáne členského štátu pôvodu. Uvedené osvedčenie domovského členského štátu je potrebné každoročne opätovne predložiť v prvých mesiacoch roka a nesmie byť staršie než tri mesiace.

...“

17 Vo svojom pôvodnom znení článok 1 ods. 1 zákona z 31. mája 1999 stanovoval:

„Ak spoločnosť zriadi svoje sídlo u tretej osoby, aby u nej mohla vykonávať činnosť v rámci svojho predmetu podnikania, a uvedená tretia osoba poskytuje služby, ktoré sú nejakým spôsobom s touto činnosťou spojené, sú spoločnosť a uvedená tretia osoba, nazývaná ‚osoba s adresou na účely doručovania (domiciliataire)‘, povinné medzi sebou uzavrieť písomnú dohodu o poskytnutí adresy na účely doručovania.

Len člen zaregistrovaný v jednej z ďalej uvedených regulovaných profesií, ktorý má sídlo v Luxemburskom veľkovojvodstve, môže byť osobou s adresou na účely doručovania (domiciliataire): úverová inštitúcia alebo iný subjekt činný v oblasti financií a poisťovníctva, advokát, podnikový kontrolór, účtovník-špecialista.“

18 Druhý odsek tohto ustanovenia bol zmenený článkom 15 zákona z 13. novembra 2002 takto:

„Len člen zaregistrovaný v jednej z ďalej uvedených regulovaných profesií, ktorý má sídlo v Luxemburskom veľkovojvodstve, môže byť osobou s adresou na účely doručovania (domiciliataire): úverová inštitúcia alebo iný subjekt činný v oblasti financií a poisťovníctva, ‚avocat à la Cour' zapísaný do zoznamu I registra advokátov uvedeného v článku 8 ods. 3 v znení zákona z 10. augusta 1991, podnikový kontrolór, účtovník-špecialista."

19 Podľa článku 8 ods. 3 zákona z 10. augusta 1991 v znení článku 14 zákona z 13. novembra 2002 register advokátov pozostáva z týchto štyroch zoznamov:

„1. zoznam I advokátov, ktorí spĺňajú podmienky článkov 5 a 6 a ktorí uspeli v záverečnej praktickej skúške stanovenej zákonom;

2. zoznam II advokátov, ktorí spĺňajú podmienky článkov 5 a 6;

3. zoznam III honorárnych advokátov;

4. zoznam IV advokátov vykonávajúcich činnosť na základe profesijného titulu jeho domovskej krajiny."

Konanie pred podaním žaloby

20 V priebehu roku 2003 obdržala Komisia sťažnosť, v ktorej sa tvrdilo, že v Luxemburskom veľkovojvodstve existujú prekážky trvalého výkonu európskymi advokátmi advokátskeho povolania na základe profesijného titulu ich domovskej krajiny. Tieto prekážky spočívali po prvé v skutočnosti, že zákon z 13. novembra 2002 podmieňuje zapísanie európskych advokátov do registra jednej z advokátskych komôr zriadených v Luxemburskom veľkovojvodstve kontrole jazykových znalostí, po druhé v skutočnosti, že ten istý zákon podmieňuje zachovanie tohto zápisu predložením každoročne osvedčenia o registrácii na príslušnom orgáne domovského členského štátu, a po tretie v zákaze pre európskych advokátov vykonávať činnosti poskytovanie adresy na účely doručovania pre spoločnosti.

21 Dňa 17. októbra 2003 zaslala Komisia Luxemburskému veľkovojvodstvu písomnú výzvu a požiadala ho o odpoveď v dvojmesačnej lehote. Luxemburská vláda odpovedala listom z 23. decembra 2003.

22 Dňa 9. júla 2004 zaslala Komisia uvedenému členskému štátu odôvodnené stanovisko, ktorým tomuto štátu stanovila dvojmesačnú lehotu na dosiahnutie súladu s týmto stanoviskom. Na uvedené odôvodnené stanovisko tento členský štát odpovedal listom z 23. septembra 2004.

23 Keďže Komisia usúdila, že vysvetlenia poskytnuté Luxemburským veľkovojvodstvom v odpovedi na uvedené odôvodnené stanovisko nie sú uspokojujúce, rozhodla sa podať túto žalobu.

O žalobe

O prvom žalobnom dôvode týkajúcom sa požiadavky jazykových znalostí

Argumentácia účastníkov konania

24 Komisia tvrdí, že podľa článku 3 ods. 2 smernice 98/5 možno registráciu európskeho advokáta na príslušnom orgáne hostiteľského členského štátu podmieniť len správnym formalitám, a nie, ako okrem iného stanovuje článok 3 ods. 2 zákona z 13. novembra 2002, predbežnej kontrole jazykových znalostí dotknutej osoby.

25 V tejto súvislosti odkazuje na rozsudok zo 7. novembra 2000, Luxembursko/Európsky parlament a Rada (C-168/98, Zb. s. I-9131), najmä na bod 43 tohto rozsudku.

26 Komisia ďalej tvrdí, že registráciu európskych advokátov, ktorí chcú vykonávať svoju činnosť na základe profesijného titulu ich domovskej krajiny, nemožno podmieniť takými istými podmienkami, najmä čo sa týka znalosti jazykov, ktoré platia pre registráciu advokátov, ktorí chcú vykonávať činnosť na základe profesijného titulu hostiteľského členského štátu.

27 Nakoniec zdôrazňuje, že vzhľadom na povahu spisov, ktorými sa bežne európski advokáti zaoberajú, nie je nevyhnutné, aby títo ovládali jazyky hostiteľského členského štátu.

28 Luxemburské veľkovojvodstvo tvrdí, že požiadavky súvisiace s jazykovými znalosťami sa týkajú bez rozdielu všetkých advokátov, ktorí sa chcú dať zaregistrovať na jednej z advokátskych komôr zriadených na jeho území. Dodáva, že advokát sa nemôže odvolávať na to, že je zahraničným advokátom, aby sa pred luxemburskými správnymi orgánmi alebo súdmi mohol vyjadrovať v inom jazyku než v úradných jazykoch správnych a súdnych orgánov platných v Luxembursku.

29 Ďalej, odkazujúc na rozsudok zo 4. júla 2000, Haim (C-424/97, Zb. s. I-5123) týkajúci sa profesijnej skupiny zubných lekárov, uvedený členský štát tvrdí, že dôvody uvedené v tomto rozsudku opierajúce sa o potrebnú spoľahlivosť v komunikácii so zákazníkmi, úradmi a profesijnými organizáciami sa prikláňajú k uloženiu požiadavky jazykových znalostí európskym advokátom.

30 Luxemburská vláda v tejto súvislosti uvádza, že keďže je európsky advokát oprávnený poskytovať právne rady v oblasti luxemburského práva, je opodstatnené od neho požadovať jazykové znalosti, ktoré mu umožnia čítať a rozumieť textom tohto práva.

31 Trvá na tom, že v trestnom práve sa policajné zápisnice o dopravných nehodách obyčajne píšu v nemčine, rovnako ako daňové zákony platné v Luxembursku, čo predpokladá vyhľadávanie judikatúry a komentárov napísaných v nemeckom jazyku.

32 Uvedená vláda tiež zdôrazňuje, že v konaní pred nižšími súdmi, kde neplatí povinnosť zastúpenia prostredníctvom „avocat à la Cour", luxemburský účastník konania, ktorý sa dostaví na súd, aby sa obhájil, zvyčajne používa luxemburský jazyk a že mnohí luxemburský štátni príslušníci sa pri porade s advokátom vyjadrujú výlučne vo svojom materinskom jazyku.

33 Ďalej treba uviesť, že predpisy pre výkon povolania a pravidlá profesionálnej etiky platné v Luxembursku boli napísané vo francúzskom jazyku.

Posúdenie Súdnym dvorom

34 Ako vyplýva z odôvodnenia č. 6 smernice 98/5, zákonodarca Spoločenstva mal touto smernicou v úmysle najmä odstrániť rozdiely medzi vnútroštátnymi predpismi týkajúcimi sa podmienok registrácie na príslušných orgánoch, ktoré boli pôvodom nerovností a prekážok voľnému pohybu (pozri v tomto zmysle tiež rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, bod 64).

35 V tomto kontexte článok 3 smernice 98/5 stanovuje, že advokát, ktorý chce vykonávať činnosť v inom členskom štáte, ako je ten, v ktorom nadobudol svoju profesijnú kvalifikáciu, sa zaregistruje na príslušnom orgáne v danom štáte, pričom tento orgán zaregistruje advokáta „po predložení osvedčenia, ktoré potvrdzuje jeho registráciu na príslušnom orgáne v jeho domovskom členskom štáte".

36 Vzhľadom na cieľ smernice 98/5 zdôraznený v bode 34 tohto rozsudku sa treba domnievať, že zákonodarca Spoločenstva pristúpil v článku 3 tejto smernice k úplnej harmonizácii predbežných podmienok požadovaných pre uplatnenie v smernici priznaného práva.

37 Predloženie osvedčenia príslušnému orgánu hostiteľského štátu, ktoré potvrdzuje registráciu na príslušnom orgáne v domovskom členskom štáte, sa tak javí ako jediná podmienka, ktorej sa má podriadiť registrácia dotknutej osoby v hostiteľskom

členskom štáte umožňujúca jej vykonávať v ňom činnosť na základe profesijného titulu jej domovskej krajiny.

38 Túto analýzu potvrdzuje dôvodová správa návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o uľahčení trvalého výkonu advokátskeho povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia [KOM(94) 572 v konečnom znení], v ktorej sa v rámci komentáru k článku 3 uvádza, že „právo na registráciu [na príslušnom orgáne hostiteľského členského štátu] vzniká v momente, keď žiadateľ predloží osvedčenie o svojej registrácii na príslušnom orgáne domáceho členského štátu".

39 Ako už Súdny dvor zdôraznil, zákonodarca Spoločenstva, aby pre určitú kategóriu migrujúcich advokátov uľahčil výkon základnej slobody usadiť sa, neuprednostnil systém predbežnej kontroly znalostí dotknutých osôb (pozri rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, bod 43).

40 Smernica 98/5 teda neumožňuje, aby sa registrácia európskeho advokáta na príslušnom orgáne hostiteľského členského štátu mohla podmieniť pohovorom, na základe ktorého by uvedený orgán mohol ohodnotiť znalosť jazykov tohto členského štátu u dotknutej osoby.

41 Ako to zdôraznila Komisia, popri zrieknutí sa systému predbežnej kontroly znalostí európskeho advokáta, najmä jazykových, totiž platí, v rámci smernice 98/5, skupina pravidiel, ktorých cieľom je v Spoločenstve na dostatočnej úrovni zabezpečiť ochranu klientov a riadny výkon spravodlivosti (pozri rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, body 32 a 33).

42 Preto cieľom povinnosti, ktorú európskym advokátom ukladá článok 4 smernice 98/5, t. j. vykonávať činnosť v hostiteľskom členskom štáte na základe profesijného titulu domovskej krajiny, je podľa odôvodnenia č. 9 tejto smernice umožniť odlíšenie týchto advokátov od advokátov uvedeného členského štátu, aby tak bola zabezpečená informovanosť klienta, ktorý má vedieť, že odborník, ktorému zveruje obranu svojich záujmov, nezískal svoju kvalifikáciu v tomto členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, bod 34) a nemá nevyhnutne zodpovedajúce jazykové znalosti potrebné na to, aby sa zaoberal jeho prípadom.

43 Pokiaľ ide o činnosti spojené so zastupovaním alebo obhajobou klienta v konaní pred súdom, je dovolené, aby členské štáty v súlade s článkom 5 ods. 3 smernice 98/5 uložili európskym advokátom, ktorí vykonávajú činnosť na základe profesijného titulu domovskej krajiny, aby spolupracovali buď s advokátom, ktorý pôsobí pred daným súdnym orgánom a ktorý bude v prípade potreby zodpovedný tomuto orgánu, alebo s „avoué", ktorý pred daným súdnym orgánom pôsobí. Táto možnosť, ktorú Luxemburské veľkovojvodstvo využíva pre akty a konania, ktoré zákony a iné predpisy tohto štátu zverujú „avocat à la Cour", a ako tiež vyplýva z článku 5 ods. 4 zákona z 13. novembra 2002, umožňuje zmierniť prípadné nedostatky európskeho advokáta pri zvládnutí jazykov súdneho orgánu hostiteľského členského štátu.

44 Podľa článkov 6 a 7 smernice 98/5 je európsky advokát povinný dodržiavať nielen predpisy pre výkon povolania a pravidlá profesionálnej etiky domovského členského štátu, ale tiež predpisy tohto druhu hostiteľského členského štátu, a to pod hrozbou disciplinárnych sankcií a vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone povolania (pozri v tomto zmysle rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, body 36 až 41). Medzi pravidlá etiky platné pre advokátov najčastejšie patrí, ako to stanovuje etický kódex prijatý Radou advokátskych komôr Európskej únie (CCBE), povinnosť, ktorá je disciplinárne sankcionovaná, nezaoberať sa vecami, o ktorých sú si advokáti vedomí, že idú nad rámec ich schopností, napríklad z dôvodu chýbajúcich jazykových znalostí (pozri v tomto zmysle rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, bod 42). Dialóg s klientmi, správnymi orgánmi a profesijnými organizáciami hostiteľského členského štátu, ako

aj dodržiavanie pravidiel etiky stanovených orgánmi domovského členského štátu totiž môže od európskeho advokáta vyžadovať príslušné jazykové znalosti alebo vyžiadanie si pomoci v prípade nedostatočných znalostí.

45 Ako to urobila Komisia, treba ďalej zdôrazniť, že jedným z cieľov smernice 98/5 je podľa jej odôvodnenia č. 5 reagovať tak, „že tým, že [sa] umožní právnikom [advokátom — *neoficiálny preklad*] trvale vykonávať povolanie na základe profesijného titulu domovskej krajiny v hostiteľskom členskom štáte, vychádza [sa] v ústrety potrebám užívateľov právnych služieb, ktorí vzhľadom na narastajúce objemy obchodných činností, ktoré vyplývajú predovšetkým z vnútorného trhu, potrebujú rady pri zahraničných transakciách, pri ktorých sa často prekrýva medzinárodné právo s právom Európskeho spoločenstva a vnútroštátnym právom“. V takýchto medzinárodných prípadoch, ako aj vo veciach, na ktoré sa uplatní právo iného členského štátu ako hostiteľského členského štátu, sa nemusí vyžadovať taká vysoká úroveň znalosti jazykov tohto hostiteľského členského štátu, ako sa požaduje pri zaoberaní sa prípadom, na ktorý sa uplatňuje právo tohto členského štátu.

46 Nakoniec treba zdôrazniť, že rovnaké zaobchádzanie s európskym advokátom ako s advokátom členského štátu, ktoré sa smernica 98/5 snaží uľahčiť podľa jej odôvodnenia č. 14, vyžaduje podľa článku 10 tejto smernice, aby dotknutá osoba doložila účinné a pravidelné vykonávanie činnosti v oblasti práva v tomto členskom štáte aspoň tri roky, alebo v prípade kratšej doby všetky vedomosti, školenia a odbornú prax vo vzťahu s uvedeným právom. Také opatrenie umožňuje európskemu advokátovi, ktorý chce vykonávať povolanie v hostiteľskom členskom štáte, oboznámiť sa s jazykom alebo jazykmi uvedeného členského štátu.

47 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné rozhodnúť, že luxemburská právna úprava tým, že podmieňuje registráciu európskeho advokáta na príslušnom vnútroštátnom orgáne predchádzajúcou kontrolou jazykových znalostí, je v rozpore s článkom 3 smernice 98/5.

48 Z toho vyplýva, že prvý žalobný dôvod uvádzaný Komisiou je dôvodný.

O druhom žalobnom dôvode týkajúcom sa zákazu vykonávania činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti v Luxembursku

Argumentácia účastníkov konania

49 Komisia tvrdí, že zákaz pre európskych advokátov vykonávať činnosť poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti je v rozpore s článkom 5 smernice 98/5.

50 Dodáva, že európskeho advokáta nemožno porovnávať s luxemburským advokátom zapísaným do zoznamu II registra advokátov, ktorému je tiež zakázané tieto činnosti vykonávať. Zatiaľ čo sa totiž uvedený zoznam týka advokátov, ktorí boli prijatí na súdnu stáž a ktorých úplná kvalifikácia závisí od úspechu pri záverečnej skúške na konci praxe, európsky advokát je plne kvalifikovaný advokát.

51 Komisia tiež tvrdí, že požiadavka znalosti luxemburského vnútroštátneho práva nemôže odôvodňovať žiadne obmedzenie činností európskeho advokáta.

52 Luxemburské veľkovojvodstvo, ktoré chce odstrániť určité negatívne postupy spájajúce sa s praxou fiktívnych adries na účely doručovania pre spoločnosti

poškodzujúcich renomé luxemburského trhu, tvrdí, že luxemburský zákonodarca mal v rámci zákona z 31. mája 1999 v úmysle vyhradiť s cieľom ochrany verejného poriadku činnosť poskytovania adresy na účely doručovania odborníkom, ktorí poznajú vnútroštátne právo a prax v tejto oblasti.

53 Zdôrazňujúc, že podľa zákona z 31. mája 1999 je poslaním osoby poskytujúcej adresu na účely doručovania (domiciliataire) dohliadať na to, či spoločnosť, pre ktorú sa u uvedenej osoby zriadila adresa na účely doručovania, dodržiava zákonné podmienky prístupu k obchodníckym povolaniam, ako aj vnútroštátne ustanovenia v oblasti zriaďovania účtov spoločností a zvolávania valných zhromaždení, uvedený členský štát tvrdí, že výkon činností poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti predpokladá odbornú skúsenosť a dobré znalosti právnej úpravy v oblasti práva spoločností, čo luxemburského zákonodarcu primälo k tomu, aby z tejto činnosti vyňal advokátov zapísaných do zoznamu II registra advokátov, ako aj európskych advokátov.

54 Luxemburská vláda ďalej tvrdí, že pokiaľ advokáti vykonávajú svoju činnosť na základe profesijného titulu ich domovskej krajiny, s advokátmi, ktorí sú plne oprávnení vykonávať činnosť advokáta vo svojom domovskom členskom štáte, sa nezaobchádza rovnako ako s advokátmi hostiteľského členského štátu, ale že títo majú podľa smernice 98/5 možnosť začleniť sa do profesie tohto hostiteľského štátu po určitej dobe potrebnej na získanie odbornej skúsenosti v tomto členskom štáte a za podmienok stanovených v článku 10 uvedenej smernice.

Posúdenie Súdnym dvorom

55 Ako vyplýva z odôvodnenia č. 6 smernice 98/5, jedným z jej cieľov je stanoviť pravidlá výkonu povolania advokátmi, ktorí vykonávajú svoju činnosť na základe

profesijného titulu domovskej krajiny, pokiaľ ide najmä o ich oblasť pôsobnosti, a to na účely jednak odstránenia z toho vyplývajúcich nerovností a prekážok voľnému pohybu a jednak poskytnutia rovnakých možností advokátom aj užívateľom právnych služieb vo všetkých členských štátoch.

56 Na tento účel smernica 98/5 v článkoch 2 a 5 stanovuje zásadu, že bez toho, aby boli dotknuté výnimky stanovené v odsekoch 2 a 3 uvedeného článku 5, je európsky advokát oprávnený trvale vykonávať tie isté činnosti ako advokát, ktorý vykonáva činnosť na základe profesijného titulu hostiteľského členského štátu.

57 Za týchto podmienok, a ako tiež tvrdí Komisia, členské štáty nie sú oprávnené vo svojich vnútroštátnych právach stanoviť iné výnimky z tejto zásady, než tie, ktoré výslovne a vymedzeným spôsobom stanovuje článok 5 ods. 2 a 3 smernice 98/5.

58 Pritom je zrejmé, že na činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti sa nevzťahuje ani výnimka stanovená v článku 5 ods. 2 smernice 98/5, ani výnimka uvedená v odseku 3 toho istého článku.

59 Pokiaľ ide o riziko negatívnych postupov spomenutých luxemburskou vládou, toto nemožno použiť na odôvodnenie prijatia alebo udržiavania v platnosti vnútroštátnych ustanovení ohrozujúcich zásadu stanovenú v článku 5 ods. 1 smernice 98/5, z ktorej výnimky upravujú harmonizované predpisy uvedené v odsekoch 2 a 3 toho istého článku (pozri analogicky rozsudok z 25. februára 2003, Komisia/Taliansko, C-59/01, Zb. s. I-1759, bod 38).

60 Nakoniec treba zdôrazniť, že smernica 98/5 stanovuje najmä súčasné uplatnenie predpisov pre výkon povolania a pravidiel profesionálnej etiky, ktoré má európsky advokát dodržiavať, povinnosť uzavrieť zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone povolania alebo stať sa členom profesijného záručného fondu, ako aj disciplinárny režim zahrňujúci v sebe príslušné orgány domovského, ako aj hostiteľského členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok Luxembursko/Európsky parlament a Rada, už citovaný, bod 43).

61 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné rozhodnúť, že luxemburská právna úprava, tým že európskym advokátom zakazuje vykonávať v Luxembursku činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti, je v rozpore s článkom 5 smernice 98/5.

62 Z toho vyplýva, že druhý žalobný dôvod uvádzaný Komisiou je dôvodný.

O treťom žalobnom dôvode týkajúcom sa povinnosti každoročne predkladať osvedčenie o registrácii na príslušnom orgáne domovského členského štátu

Argumentácia účastníkov konania

63 Komisia tvrdí, že hoci Luxemburské veľkovojvodstvo vo svojej odpovedi na odôvodnené stanovisko uviedlo, že vzalo na vedomie v ňom rozvinutú argumentáciu, podľa ktorej predstavuje predmetná požiadavka neodôvodnené správne zaťaženie vzhľadom na ustanovenia smernice 98/5, táto požiadavka zostala v znení zákona z 13. novembra 2002.

64 Luxemburské veľkovojvodstvo sa v tomto bode obmedzuje na uvedenú odpoveď.

Posúdenie Súdnym dvorom

65 Vo svojej odpovedi na odôvodnené stanovisko, ako aj v priebehu konania pred Súdnym dvorom luxemburská vláda nepredložila žiadnu skutočnosť, ktorá by mohla spochybniť dôvodnosť tohto tretieho žalobného dôvodu.

66 Vo svojom liste z 23. decembra 2003 ako odpovedi na písomnú výzvu Komisie zo 17. októbra 2003 uviedlo, že sporné opatrenie je potrebné na preverenie trvalého dodržiavania podmienky registrácie na príslušnom orgáne domovského členského štátu európskym advokátom.

67 Pritom, ako to zdôraznila Komisia v priebehu konania pred podaním žaloby, smernica 98/5 na jednej strane v článku 7 ods. 2 zaväzuje, že príslušný orgán domovského členského štátu informuje príslušný orgán hostiteľského členského alebo hostiteľských členských štátov v prípade začatia disciplinárneho konania proti advokátovi vykonávajúcemu svoju činnosť mimo prvého členského štátu na základe profesijného titulu jeho domovskej krajiny.

68 Na druhej strane článok 13 uvedenej smernice zaväzuje príslušné orgány domovského členského štátu a hostiteľského členského štátu k úzkej spolupráci a poskytovaniu si vzájomnej pomoci.

69 Na základe takých opatrení sa orgán hostiteľského členského štátu môže ubezpečiť o trvalom dodržiavaní podmienky registrácie na príslušnom orgáne domovského členského štátu európskym advokátom.

70 Formálna požiadavka stanovená v luxemburskej právnej úprave sa teda javí ako neproporcionálne správne opatrenie vzhľadom na uvedený cieľ, a je teda vzhľadom na smernicu 98/5 nedôvodná.

71 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy je potrebné rozhodnúť, že luxemburská právna úprava tým, že ukladá európskemu advokátovi povinnosť každoročne predkladať osvedčenie o registrácii na príslušnom orgáne jeho domovského členského štátu, je v rozpore s článkom 5 smernice 98/5.

72 Z toho vyplýva, že tretí žalobný dôvod uvádzaný Komisiou je dôvodný.

73 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy sa treba domnievať, že Luxemburské veľkovojvodstvo si tým, že podmieňuje predchádzajúcou kontrolou jazykových znalostí registráciu na príslušnom vnútroštátnom orgáne európskych advokátov, ktorí chcú vykonávať v Luxembursku svoju činnosť na základe profesijného titulu jeho domovskej krajiny, že týmto advokátom zakazuje vykonávať činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti a že im ukladá povinnosť každoročne predkladať osvedčenie o registrácii na príslušnom orgáne ich domovského členského štátu, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo smernice 98/5.

O trovách

74 Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

Keďže Komisia navrhla zaviazať Luxemburské veľkovojvodstvo na náhradu trov konania a Luxemburské veľkovojvodstvo nemalo úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazať ho na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Luxemburské veľkovojvodstvo si tým, že podmieňuje predchádzajúcou kontrolou jazykových znalostí registráciu na príslušnom vnútroštátnom orgáne európskych advokátov, ktorí chcú vykonávať v Luxembursku svoju činnosť na základe profesijného titulu ich domovskej krajiny, že týmto advokátom zakazuje vykonávať činnosti poskytovania adresy na účely doručovania pre spoločnosti a že im ukladá povinnosť každoročne predkladať osvedčenie o registrácii na príslušnom orgáne ich domovského členského štátu, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/5/ES zo 16. februára 1998 o uľahčení trvalého výkonu právnického povolania v inom členskom štáte ako v tom, kde bola získaná kvalifikácia.**

2. **Luxemburské veľkovojvodstvo je povinné nahradiť trovy konania.**

Podpisy